

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ลักษณะของประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเป็น อาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล และที่ปฏิบัติงานเป็นพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลซึ่งมีนักศึกษาพยาบาลจากสถาบันการศึกษานั้นๆฝึกปฏิบัติงานอยู่ โดย สถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลที่มีนักศึกษาพยาบาลฝึกปฏิบัติงานนั้น จะต้อง อยู่ในสังกัดเดียวกัน ทุกสังกัด ทั่วประเทศ ซึ่งแยกตามสังกัดได้ 6 สังกัดคือ

1. สังกัดกระทรวงกลาโหม	3	แห่ง
2. สังกัดกระทรวงมหาดไทย	3	แห่ง
3. สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	21	แห่ง
4. สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย	5	แห่ง
5. สังกัดองค์การอุตสาหกรรม	1	แห่ง
6. สังกัดเอกชน	2	แห่ง

รวม 35 แห่ง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก) มีจำนวนพยาบาลวิชาชีพทั้งหมด 9,575 คน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล 1,450 คน และพยาบาลประจำการ 8,125 คน¹

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาล โดยการแบ่งออกตามสังกัดและในแต่ละสังกัดจะเลือกสุ่มตัวอย่างสถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลตามลักษณะภูมิภาคของประเทศ ได้แก่ ภาคกลาง - ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹ข้อมูลจากการสำรวจของผู้วิจัย

ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร แล้วสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling)
ภาคละ 1 แห่ง ได้สถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลที่เป็นตัวแทนของ
หน่วยงานในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 สังกัดกระทรวงกลาโหม ได้แก่

1.1.1 โรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ และโรงพยาบาลภูมิพล

อภุฉยเคช

1.2 สังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่

1.2.1 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ โรงพยาบาลกลาง และ

โรงพยาบาลกลาง

1.3 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่

1.3.1 วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ และโรงพยาบาลราชวิถี

1.3.2 วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ และโรงพยาบาล

สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์

1.3.3 วิทยาลัยพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ และโรงพยาบาล

สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี

1.3.4 วิทยาลัยพยาบาลสงขลา และโรงพยาบาลสงขลา

1.3.5 วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี และโรงพยาบาลสระบุรี

1.4 สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่

1.4.1 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และ

โรงพยาบาลศิริราช

1.4.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

1.4.3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ

โรงพยาบาลศรีนครินทร์

1.4.4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ

โรงพยาบาลสงขลานครินทร์

1.5 สังกัดองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้แก่

1.5.1 วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย และโรงพยาบาล

จุฬาลงกรณ์

1.6 สังกัดเอกชน ได้แก่

1.6.1 คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยหัวเฉียว และโรงพยาบาลหัวเฉียว

1.6.2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ และโรงพยาบาลแมคคอมมิค

2. การสุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยแยกเป็นกลุ่มอาจารย์พยาบาล และกลุ่มพยาบาลประจำการ แล้วทำการสุ่มอย่างมีระบบ

(Systematic random sampling) จากสถาบันการศึกษาพยาบาลและโรงพยาบาลที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานแต่ละสังกัด คัดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนอาจารย์พยาบาลทั้งหมด ได้ 363 คน และคัดเป็นร้อยละ 5 ของจำนวนพยาบาลประจำการทั้งหมด ได้ 406 คน รวมจำนวนพยาบาลวิชาชีพที่เป็นตัวอย่างประชากร ทั้งหมด 769 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัด จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด	อาจารย์พยาบาล		พยาบาลประจำการ		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
กระทรวงกลาโหม	99	25	1123	56	1222	81
กระทรวงมหาดไทย	92	23	922	46	1014	69
กระทรวงสาธารณสุข	529	132	2252	113	2781	245
ทบวงมหาวิทยาลัย	617	154	2700	135	3317	289
องค์การอุตสาหกรรม	75	19	825	41	900	60
เอกชน	38	10	303	15	341	25
รวม	1450	363	8125	406	9575	769

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ
 - ส่วนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล 4 ลัทธิคือ พรคนิยม จินคนิยม ปฏิบัตินิยม และอภิปถาวามนุษยนิยม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) อันมีระดับการประเมิน 4 ระดับคือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด โดยแต่ละข้อความจะเป็นแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลแต่ละลัทธิ และตามแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลแต่ละลัทธิใน 3 ด้าน คือ แนวคิดทางด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล ด้านองค์ประกอบของการพยาบาล และด้านกิจกรรมของการพยาบาล รวมจำนวนข้อความทั้งหมดมี 48 ข้อ ซึ่งข้อความในแต่ละลัทธิมีจำนวนเท่าๆกัน และเรียงสลับที่ปะปนกัน การตรวจให้คะแนน ได้กำหนดค่าระดับคะแนนไว้ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. การสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษา ค้นคว้า ตำรา หนังสือ และบทความเกี่ยวกับปรัชญาการพยาบาล 4 ลัทธิที่น่าสนใจ ได้แก่ พรคนิยม จินคนิยม ปฏิบัตินิยม และอภิปถาวามนุษยนิยม โดยอาศัยแนวการเขียนเรื่อง แนวคิดพื้นฐานทางปรัชญาการพยาบาล (Philosophical base of nursing practice) ของ เอ็ม โอลิเวีย บีวิส (Em Olivia Bevis) ¹

¹Em Olivia Bevis, Fundamentals of nursing practice: concepts, roles and functions (Saint Louis: The C.V. Mosby Company, 1979), pp.99-104.

2.2 ผลจากข้อ 2.1 ให้นำมาสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

3. การปรับปรุงเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้พยาบาลวิชาชีพซึ่งกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 10 ท่านพิจารณา (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านความชัดเจนของเนื้อหา และภาษาที่ใช้

4. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุง (จากข้อ 3) แล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางปรัชญาและการพยาบาล ซึ่งมีประสบการณ์ ความรู้ หรือทักษะพิเศษ จนเป็นที่ยอมรับในวงการที่ผู้ทรงคุณวุฒิปฏิบัติงานอยู่ ประกอบด้วย นักปรัชญา 2 ท่าน ปรัชญาการศึกษา 1 ท่าน และพยาบาล 2 ท่าน จากสถาบันดังต่อไปนี้ (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก)

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2 ท่าน
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1 ท่าน
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล	1 ท่าน
วิทยาลัยพยาบาลสระบุรี	1 ท่าน

การตัดสินความตรงของแบบสอบถามนี้ ได้กำหนดเกณฑ์ของความตรงว่า ถ้าข้อความจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตอบว่า ใช่ แนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลลัทธิอื่นๆ ผู้วิจัยก็จะถือตามเกณฑ์นั้นว่า ใช่ และนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป ถ้ามีผู้ทรงคุณวุฒิท่านใดได้ให้ข้อคิดเห็นหรือเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะแก้ไขตามข้อเสนอนั้นๆ หากมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตอบว่า ไม่ใช่แนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลลัทธิอื่นๆ ผู้วิจัยก็จะถือเกณฑ์นั้นว่า ไม่ใช่ และจะไม่ใช้ข้อความนั้น แบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงตามขั้นตอนดังกล่าว จะถือว่า มีความตรงตามเนื้อหา

แบบสอบถามหลังจากหาความตรงตามเนื้อหาแล้ว มีลักษณะดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มี
การแก้ไข

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในลัทธิ
พรตนิยม จินตนิยม ปฏิบัตินิยม และอรรถิภาวามุขยนิยม ซึ่งในแต่ละลัทธิประกอบด้วย

แนวคิดทางด้านความมุ่งหมายของการพยาบาล	จำนวน	4	ข้อ
แนวคิดทางด้านองค์ประกอบของการพยาบาล	จำนวน	4	ข้อ
แนวคิดทางด้านกิจกรรมของการพยาบาล	จำนวน	4	ข้อ

5. การหาความเที่ยง

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล
ที่มีความตรงตามเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพจำนวน 20 คน ประกอบ
ด้วยอาจารย์พยาบาล 10 คน และพยาบาลประจำการ 10 คน ซึ่งแบบสอบถาม
ใช้ได้ทั้งหมด แล้วจึงนำผลที่ได้มาหาความเที่ยงโดยใช้วิธีสอบซ้ำ (Test-Retest)
เว้นระยะเวลาทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ห่างกัน 20 วัน เพื่อหาความแน่นอน
ของแบบสอบถาม เนื่องจากแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง
ได้ง่ายในระยะเวลาอันสั้น มีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ได้ทั้งหมด 20 ชุด แล้ว
คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากผลคูณของคะแนนแบบเพียร์สัน (Pearson's
Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งใช้สูตรดังนี้ ¹

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

¹ ประทอง กรรณสูต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู พิมพ์ครั้งที่ 6
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 106.

r_{xy}	แทน	ค่าสหสัมพันธ์
N	แทน	จำนวนตัวอย่างประชากร
$\sum X, \sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนสอบครั้งแรก และครั้งหลัง

ตามลำดับ

$\sum XY$	แทน	ผลรวมของคะแนนสอบครั้งแรก และครั้งหลังคูณกัน
$\sum X^2, \sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนสอบครั้งแรก และครั้งหลังแต่ละ

ตัวคูณกัน ตามลำดับ

ปรากฏว่า ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามชนิดสอบซ้ำของข้อคำถามแต่ละ
ลัทธิ มีดังนี้

1.	พรตนิยม	0.7072
2.	จินตนิยม	0.8576
3.	ปฏิบัตินิยม	0.8557
4.	อรรถิภาวามนุษยนิยม	0.7244

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

1. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง
ผู้อำนวยการกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข ผู้อำนวยการวิทยาลัย
พยาบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาล ผู้อำนวยการโรงพยาบาล คณะศึกษาศาสตร์
พยาบาลศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 28 สถาบัน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาต
ส่งแบบสอบถามไปยังตัวอย่างประชากร

2. การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้สถานต่างๆที่ได้สุ่มไว้
จำนวน 769 ฉบับ โดยบางส่วน ผู้วิจัยนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง และในบาง
ส่วน ได้ส่งทางไปรษณีย์ไปถึงอาจารย์พยาบาลในสถานนั้นๆ ชื่อนำส่งยังตัวอย่าง
ประชากรและเก็บคืน แล้วส่งให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์

3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 8 สัปดาห์

4. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากทุกสถาบันแล้วพบว่า ได้แบบสอบถาม

คืนทั้งหมด 727 ฉบับ แยกเป็นอาจารย์พยาบาล 338 ฉบับ พยาบาลประจำการ 389 ฉบับ นำมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และหาอัตราร้อยละ ดังแสดงในตาราง 2

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามและอัตราร้อยละของแบบสอบถามที่สมบูรณ์

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด	แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
		จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์พยาบาล	363	333	91.74
พยาบาลประจำการ	406	384	94.58
รวม	769	717	93.24

เกณฑ์การตัดสินค่าเฉลี่ย คือ

3.50 - 4.00	มากที่สุด
2.50 - 3.49	มาก
1.50 - 2.49	น้อย
1.00 - 1.49	น้อยที่สุด

ความมีนัยสำคัญ พิจารณาที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแยกกลุ่มออกเป็นอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาอัตราร้อยละ
2. แนวคิดทางปรัชญาการพยาบาล ตรวจสอบให้คะแนนโดยแยกแต่ละลัทธิ

แล้ววิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละลัทธิใน
ทุกกลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์พยาบาล พยาบาลประจำการ และรวมกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรทั้งหมด

3. เปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในแต่ละลัทธิระหว่าง
อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ แล้วทดสอบค่าที (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย คำนวณโดยใช้มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean)
ใช้สูตรดังนี้ ¹

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน มัชฌิมเลขคณิต

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้ง N จำนวน

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2. ค่าการกระจาย คำนวณโดยใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2}{N} - \left(\frac{\sum X}{N}\right)^2}$$

ศูนย์วิจัยทางพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ประคอง กรวรรณสุด, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์
(กรุงเทพมหานคร ; โรงพิมพ์และท่าปกเจริญผล, 2525), หน้า 80-81.

S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X	แทน คะแนนดิบ
N	แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด
Σ	แทน ผลรวมของคะแนน

3. ทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแนวคิดทางปรัชญาการพยาบาลในแต่ละลัทธิของอาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการ โดยใช้สูตรดังนี้¹

$$t = \frac{x_1 - x_2}{\sqrt{\left(\frac{n_1 s_1^2 + n_2 s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

t แทน ค่าที พิจารณา t-distribution ของกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน

\bar{x}_1, \bar{x}_2 แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ วิเชียร เกตุสิงห์, สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2521), หน้า 48.